

Ajateenistuse läbinute tööturuseisundi analüüs

Sisukord

Sissejuhatus	2
Metoodika	2
Andmeallikad	2
Ajateenijate grupi määratlemine	2
Võrdlusgrupi määratlemine	3
Analüüsid	4
Hõivestaatus ja töötamine	4
Palgad	7
Teenistuskoha analüüs	14
Kokkuvõte	18

Sissejuhatus

Käesoleva analüüsiga selgitatakse vastavalt Tellija esitatud uuringu lähteülesandele välja milline seos on ajateenistuse läbimisel inimeste edaspidise karjääri ja palgaga. Töö käigus võrreldakse ajateenistuse läbinud meeste ning ajateenistust või asendusteenistust mitte läbinud meeste tööalast staatust (kas töötab, millises ametirühmas ja tegevusalal töötab) ning palka 2022. aastal. Analüüsi käigus tuuakse välja ka erinevused sõltuvalt vanusest, haridusest, ajateenistuse lõpetamise ajast ning auastmest. Eraldi osas vaadatakse küberväejuhatuses teeninud inimeste edasist käekäiku tööturul.

Tegemist on kirjeldava analüüsiga, mille põhjal ei saa teha järeldusi ajateenistuse läbimise põhjusliku mõju kohta edaspidisele tööalasele karjäärile.

Metoodika

Andmeallikad

Töö käigus kasutatakse järgmisi andmeid:

- 1) Kaitseressursside ameti poolt analüüsiks antud Kaitseväekohustuslaste registri (KVKR) andmed;
- 2) Maksu- ja Tolliameti andmed inimeste töötamise ja sissetulekute kohta;
- 3) Töötukassa andmed töötuse ja töövõimetuse kohta;
- 4) Sotsiaalkindlustusameti andmed puude olemasolu kohta;
- 5) rahvastiku statistilise registri andmed inimese tausta kohta;
- 6) surma aeg surmade andmebaasist (koostatud erinevate andmeallikate põhjal).

Ajateenijate grupi määratlemine

Päringus küsisime KVKR andmeid perioodi 2006 kuni 2024 kohta meestele sünniaastatega 1988-2004. Laekusid 129092 inimese andmed. Neist 48931 oli nende aastate jooksul käinud ajateenistuses ning 819 asendusteenistuses.

Analüüsiks piirasime uuritavate valimit selliselt, et võtsime vaatluse alla mehed, kes:

- 1) olid läbinud ajateenistuse (jätsime kõrvale asendusteenistuse);
- 2) olid Eesti residendid seisuga 01.01.2022 (st ei elanud välismaal või ei olnud surnud);
- 3) olid ajateenistuse lõpetanud hiljemalt 31.12.2021;
- 4) olid 1. jaanuari 2023. a seisuga vanuses 28 aastat või vanemad (analüüsi viimases osas 24 aastat ja vanemad).

NB! Selliste piirangute puhul jätsime analüüsist välja 4 meest, kes olid küll sobiva vanusega, kuid kelle ajateenistus lõppes 2022. aasta sees. Analüüsi valimisse jäi 21193 ajateenistuse läbinud meest.

Järgnevalt vaadatakse nende meeste sotsiaalmajanduslikku seisundit 2022. aasta detsembris. Selgub, et on terve hulk mehi, kes 2022. aasta lõpus¹ on veel õppimas (täpsemalt 1521). Neist enamik omab küll õppimise kõrvalt töökohta, kuid 174 puhul on ka nende peamine staatus „õppija“ (st nad pole samaaegselt tööl). Lisaks sellele on uuritavate seas 431 meest, kellele on määratud puue või töövõimetus. Analüüsist jäetakse kõrvale mehed, kelle peamine staatus 2022. aasta lõpus oli õppimine ning mehed, kellele oli määratud puue või töövõimetus.

Analüüsitavasse kogumisse jäi alles 20597 meest. Analüüsi jäänud mehed olid vanusevahemikus 28-34 aastat, keskmine vanus oli 31,2 ja mediaan 31 aastat. Ajateenistuses olid nad viibinud aastatel 2006 kuni 2021.

¹ Õppimise staatus leitakse kalendriaasta viimase jõulude eelse täistöönädala seisuga. Kui sellel nädalal on kattuvus inimesel Eesti Hariduse Infosüsteemis registreeritud õppimise perioodiga ja õppija pole akadeemilisel puhkusel, siis loetakse ta õppijaks.

Võrdlusgrupi määratlemine

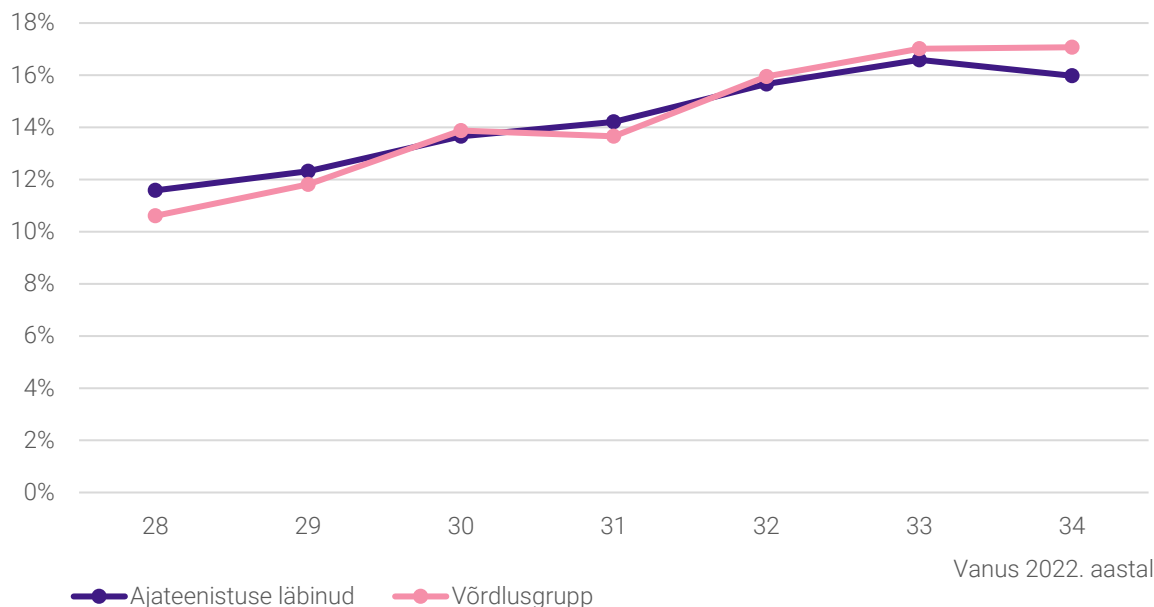
Uuritavale kogumile loodi sarnastele parameetritele vastav võrdlusgrupp. Arvesse võeti mehed, kes:

- 1) olid kirjast KVKR-s, kuid ei olnud läbinud ajateenistust ega asendusteenistust;
- 2) olid Eesti residendid seisuga 01.01.2022 (st ei elanud välismaal või ei olnud surnud);
- 3) olid 1. jaanuari 2022 seisuga vanuses 28-34 aastat;
- 4) kelle peamine sotsiaalne staatus 2022. aasta lõpus polnud „õppija“;
- 5) kellel polnud määratud puuet või töövõimetust.

Võrdlusgruppi jäi selliste piirangute järel 29071 meest. Ka nende vanused on vahemikus 28-34 aastat, keskmine vanus 31,2 ja mediaan 32 aastat.

Ajateenijate ja võrdlusgrupi vanusjaotused on esitatud joonisel 1. Sellelt selgub, et nii ajateenistuse läbinute kui võrdlusgrupi vanusjaotus on sarnased.

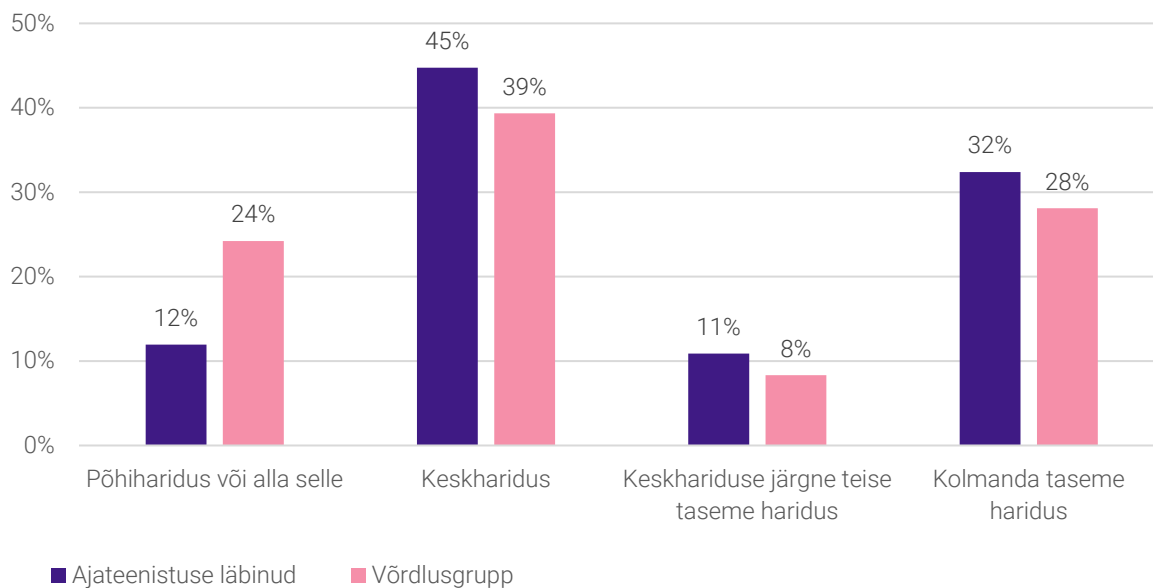
Joonis 1. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi vanusjaotuste võrdlus

Elukoha järgi on ajateenijate ja võrdlusgrupi jaotus küllaltki sarnane: 48% ajateenistuse läbinutest ja 46% võrdlusgrupist elab Harju maakonnas. Suuruselt järgmine osa on Tartu maakonnal, kus elab 14% kummastki grupist.

Gruppide haridustasemete jaotus aastal 2022 on esitatud joonisel 2. Selgub, et ajateenistuse läbinute seas on vähem põhiharidusega või sellest madalama haridusega mehi ning natuke rohkem on kolmanda taseme haridusega (kõrgharidus) mehi.

Joonis 2. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi haridustasemete jaotus analüüsis

Analüüsid

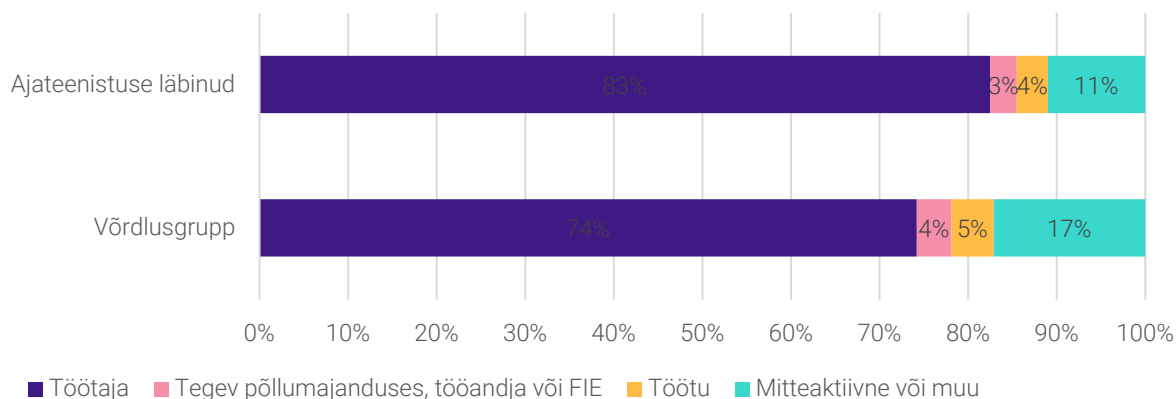
Hõivestaatus ja töötamine

Vaadates ajateenistuses käinute ja võrdlusgrupi hõivestaatus 2022. aasta lõpul on näha, et ajateenistuse läbinute seas on vähem mehi, kes on töötud või mitteaktiivsed (kokku 14,5% vs 21,9% võrdlusgrupis, vt tabel 1 ja joonis 3). Erinevus tuleb eelkõige sellest, et mitteaktiivseid on võrdlusgrupis rohkem kui ajateenistuse läbinute seas. Siiski on võimalik, et osa statistikas mitteaktiivsetena kajastunud meestest on tegelikult suundunud tööle mõnda välisriiki. Sellisel juhul info nende töötamise kohta Eesti registrites enamasti ei kajastu.

Tabel 1. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi sotsiaalne staatus 2022. aasta lõpus

Sotsiaalne staatus	Arv		Osakaal	
	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
Tegev põllumajanduses, tööandja või FIE	615	1123	3,0%	3,9%
Töötaja	16994	21577	82,5%	74,2%
Töötu	718	1397	3,5%	4,8%
Mitteaktiivne või muu	2270	4974	11,0%	17,1%

Joonis 3. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi sotsiaalne staatus 2022. aasta lõpus

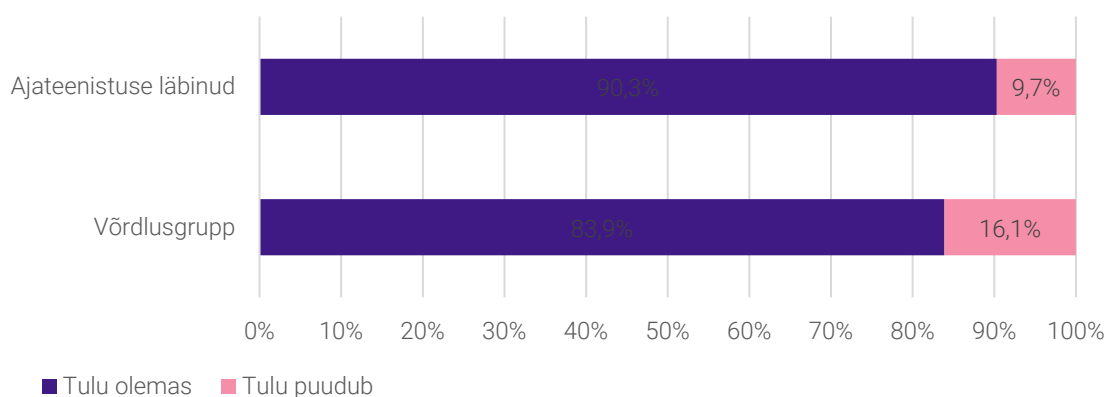
Erinevus tööalases staatuses võiks tuleneda ka vanemapuhkusel viibimisest. Andmetest on näha, et 2022. aasta jooksul oli vanemahüvitist saanud 11,5% ajateenistuses käinud meestest ning 9,5% võrdlusgrupist. Seega ei saa erinevust mitteaktiivsete osakaalus selgitada vanemapuhkusele jäämisega.

Järgnevalt (vt tabel 2 ja joonis 4) vaadatakse, kui palju vaatlusalustest inimestest on teeninud 2022. aasta jooksul palgatulu (st tulu on suurem kui 0 eurot). Ka selle analüüsi tulemused kinnitavad varem leitud – ajateenistuses käinute seas on tulu teeninud meeste osakaal suurem (90%) kui võrdlusgrupis (84%).

Tabel 2. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi seas palgatulu saanud inimeste osakaal 2022. aastal

Palgatulu	Arv		Osakaal	
	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
Tulu puudub	2002	4671	9,7%	16,1%
Tulu olemas	18595	24400	90,3%	83,9%

Joonis 4. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi seas palgatulu saanud inimeste osakaal 2022. aastal

Edasistes analüüsides võetakse arvesse vaid need mehed, kes osalevad töajärgis ning vaadatakse, millistel tegevusaladel ja millistes ametites nad töötavad. Kõigepealt on esitatud nende ettevõtete tegevusalad, kus töajärgis osalevad mehed 2022. aasta lõpus töötasid (tabel 3).

Tabel 3. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi jaotus ettevõtte tegevusala järgi aastal 2022

Ettevõtte/asutuse tegevusala	Ajateenistuse läbinud		Osakaal	
	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	526	824	2,8%	3,4%
Mäetööstus, töötlev tööstus ja kommunaalteenused	5524	7622	29,6%	31,1%
Ehitus	2316	3319	12,4%	13,5%
Hulgi- ja jaekaubandus	2123	3036	11,4%	12,4%
Majutus ja toitlustus	318	495	1,7%	2,0%
Info, side, veondus ja laondus	2710	3614	14,5%	14,8%
Finants- ja kindlustustegevus	333	442	1,8%	1,8%
Kinnisvaraalane tegevus	1760	2481	9,4%	10,1%
Avalik haldus ja riigikaitse	1853	848	9,9%	3,5%
Haridus	462	590	2,5%	2,4%
Tervishoid ja sotsiaalhoolekanne	289	495	1,6%	2,0%
Muu	442	742	2,4%	3,0%
Kokku	18656	24508	100,0%	100,0%

Kui inimesel oli rohkem kui üks töökoht, valiti nendest peamine². Kui ettevõtte tegevusala ei olnud teada, asendati see väärtusega „Töötlev tööstus“ (mis oli andmestikus kõige sagedamini esinev väärtus). Seejuures võib olla nii, et inimesel on küll töökoht ettevõtte juures, kuid palgatulu ta saanud ei ole (näiteks juhul, kui tööleping on parasjagu peatatud või kui ta on olnud pikemat aega haiguslehel).

Analüüsist selgub, et ajateenistuse läbinud meeste seas on oodatult rohkem neid, kes töötavad avaliku halduse ja riigikaitse tegevusalal (vastavalt 10% ja 3,5%). Muude tegevusalade puhul aga suuremaid erisusi ei ilmne.

Ameti järgi (vt tabel 3) on ajateenistuse läbinute seas rohkem neid, kes töötavad sõjaväelistes ametites (vastavalt 3,2% vs 0,1% võrdlusgrupis). See on ka loogiline, sest enamikul sõjaväelistest ametikohtadest on vajalik eelnev ajateenistuse läbimine. Pisut vähem on ajateenistuse läbinute seas juhte (vastavalt 7,5% ja 9,9%), lihttöölisi (6,4% vs 8,1%) ning oskusa- ja käsitöölisi (vastavalt 20,5% ja 22,3%). Ajateenistuse läbinute puhul on kõige sagedasem töötamine tippspetsialistina (21,5%).

² Mitme töökoha olemasolul leitakse peamine töökoht selle järgi, kus on inimesel suurem töökoormus aasta viimasel täistööajal. Kui koormus on võrdne, siis loetakse peamiseks töökohaks see, kus on inimesele tehtud suurem palgaväljamakse detsembrikuus.

Tabel 4. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi jaotus peamise töökooha ameti järgi

Ametirühm	Arv		Osakaal	
	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
Sõjaväelased	609	30	3,2%	0,1%
Juhid	1411	2467	7,5%	9,9%
Tippspetsialistid	4052	5170	21,5%	20,7%
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	2715	3323	14,4%	13,3%
Kontoritöötajad ja klienditeenindajad	1095	1472	5,8%	5,9%
Teenindus- ja müügitöötajad	1557	1751	8,3%	7,0%
Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse ja kalanduse oskustöötajad	263	404	1,4%	1,6%
Oskus- ja käsitöölised	3868	5571	20,5%	22,3%
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	2066	2764	11,0%	11,1%
Lihttöölised	1210	2018	6,4%	8,1%

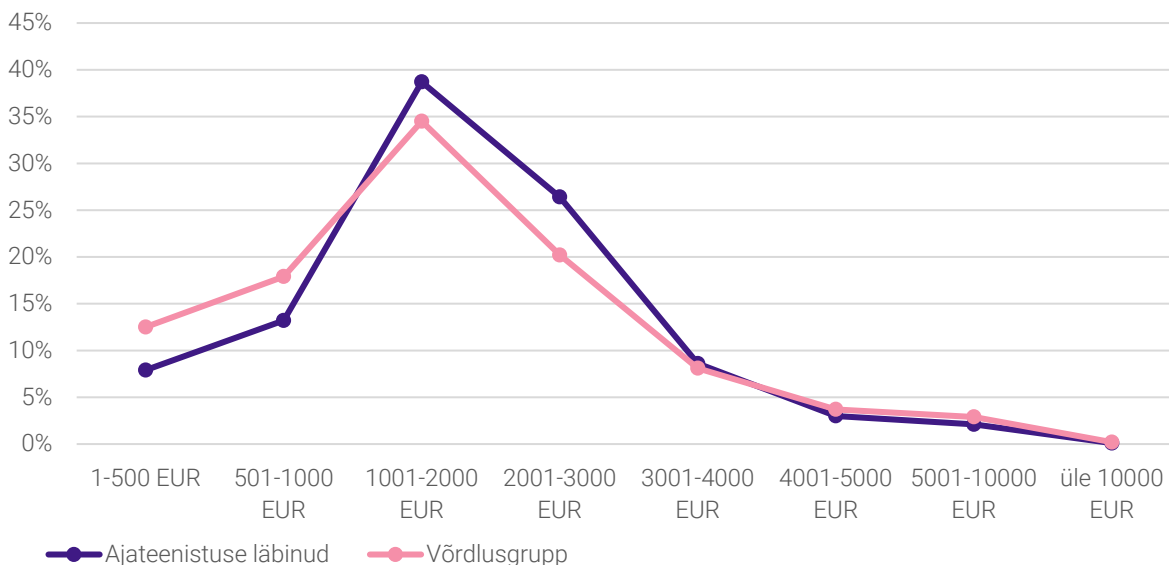
Siin tuleb aga arvestada, et mitte kõikide töösuhte liikide puhul pole ameti märkimine töötamise registrisse kohustuslik (st me ei tea kõigi inimeste ameteid).

Palgad

Järgnevalt analüüsitakse töist tulu nendel, kes olid 2022. aasta jooksul töist tulu teeninud. Arvutuse aluseks oli 2022. aasta jooksul teenitud töise tulu kogusumma jagatuna 12 kuuga. Tulemuseks on arvestuslik kuu keskmine brutopalk ehk brutoväljamakse.

Analüüsist on näha, et ajateenistuse läbinute seas on mõnevõrra vähem nii hästi madala kui hästi kõrge palgaga mehi (vt joonis 5). Kuni 1000 eurot kuus arvestuslikku keskmist palka oli teeninud 21,1% ajateenistuse läbinud meestest ning 30,4% võrdlusgrupi meestest. Samal ajal teenis 5000 eurot ületavat arvestuslikku keskmist palka 2,2% ajateenistuse läbinud ning 3,1% võrdlusgrupi meestest.

Joonis 5. Ajateenistuse läbinud ja võrdlusgrupi töötajate jaotus kuise brutoväljamakse vahemike järgi.

Samuti oli väike hulk mehi, kelle arvestuslik keskmine kuupalk tuli kõrgem kui 5000 või 10000 eurot (vt tabel 5). Mitmel juhul oli tegemist olukorraga, kus vaatlusaasta sisse oli sattunud suurem lisatasu. Kuna järgnevas analüüsis hakatakse mehi võrdlema keskmise palga alusel, mis on tundlik üksikute suurte summade suhtes, otsustati erindite mõju vähendamiseks asendada väga kõrge palgaga meeste palk summaga 10000. Tulemused selliselt korrigeeritud palkade ja korrigeerimata palkadega esitatakse edaspidi tabelites võrdlevalt. Suuremate võrdluste puhul see keskmisi väga palju ei muuda, aga väiksemate gruppide puhul võib see juhtuda.

Tabel 5. Kõrge arvestusliku kuupalgaga inimeste arv

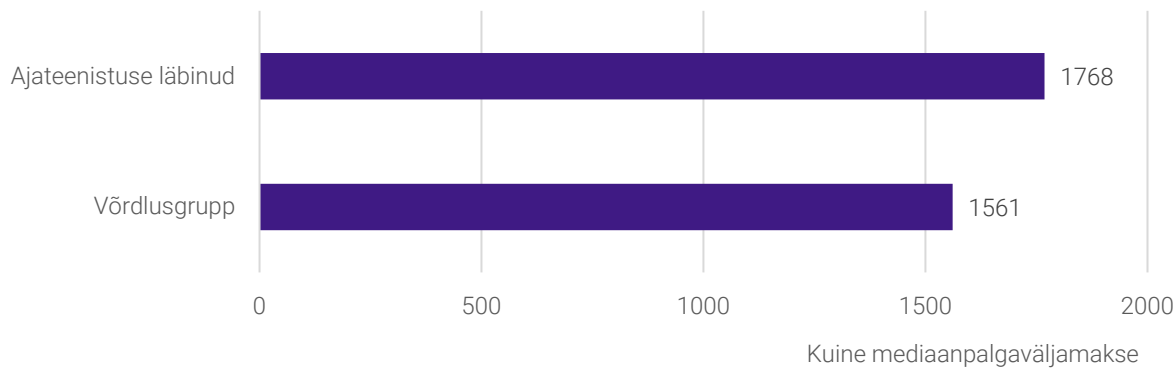
Palgavahemik	Arv	
	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
5001-10000 EUR	387	711
üle 10000 EUR	21	39

Keskmine kuine palgaväljamakse 2022. aastal oli ajateenistuse läbinutel mõnevõrra kõrgem kui võrdlusgrupil, vastaval 1915 ja 1824 eurot (vt tabel 6 ja joonis 6). Mediaanpalgaväljamakse puhul oli erinevus isegi suurem – ajateenistuse läbinud teenisid ca 200 eurot rohkem. Seega võib öelda, et korrigeerimata keskmise kuise palgaväljamakse järgi teenisid ajateenistuse läbinud inimesed võrdlusgrupiga võrreldes 5% rohkem, mediaanväljamakse järgi isegi 13% rohkem. Protsentide erinevus tuleb juba eelnevalt mainitud asjaolust, et võrdlusgrupis on rohkem kõrge palgaga (näiteks üle 5000 euro) töötajaid, kes mõjutavad ka keskmist palka enam.

Tabel 6. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi kuised palgaväljamaksed aastal 2022

	Keskmine kuine palgaväljamakse	Keskmine kuine palgaväljamakse (korrigeeritud)	Kuine mediaanpalgaväljamakse	Inimeste arv
Ajateenistuse läbinud	1915	1912	1768	18595
Võrdlusgrupp	1824	1811	1561	24400

Joonis 6. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi kuised mediaanpalgaväljamaksed aastal 2022

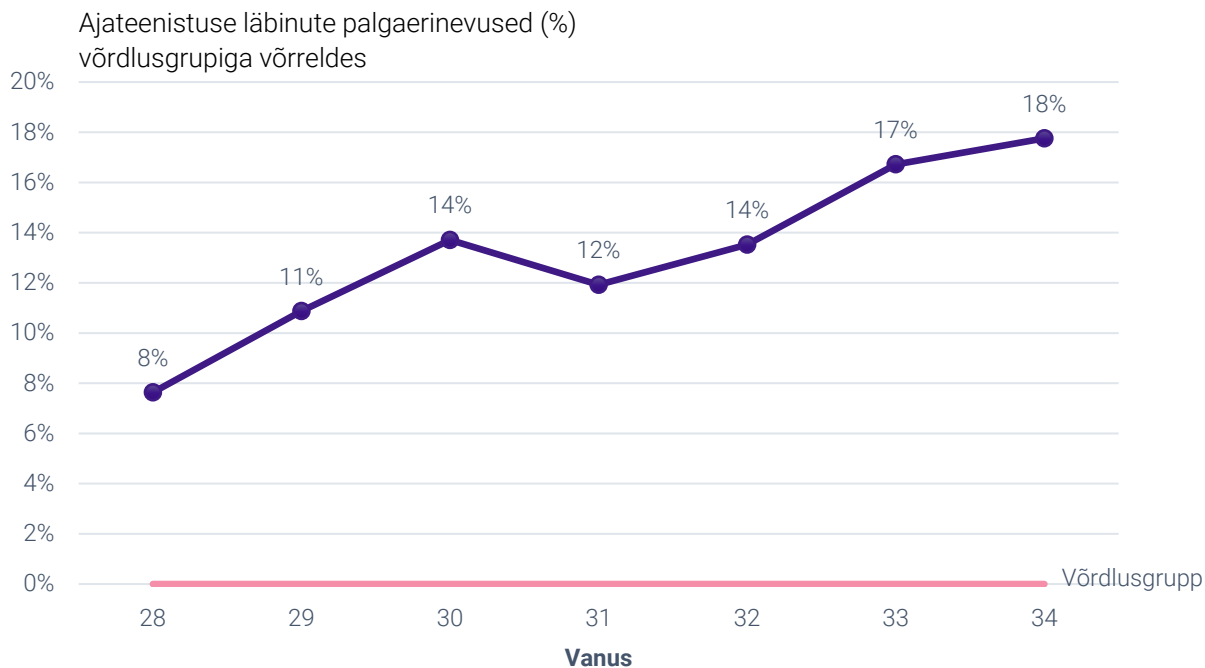

Järgnevalt vaadati, kas ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi palgaerinevused püsivad ka erinevate vanuste puhul (vt tabel 7 ja joonis 7). Selgus, et alla 30-aastaste vanusegruppides on palgavahed ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi vahel veel väiksemad (kuigi endiselt ajateenistuse läbinute kasuks). Suuremad erinevused hakkavad nii keskmise kui mediaanpalga puhul silma paistma alates 30. eluaastast ning 34-aastaste seas on keskmise palgaväljamakse vahe juba ligi 200 eurot ning palgaväljamaksete mediaanide vahe ligi 300 eurot.

Tabel 7. Ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi kuised palgaväljamaksed vanuse järgi

Vanus	Keskmise kuine palgaväljamakse		Keskmise kuine palgaväljamakse (korrigeeritud)		Kuine mediaanpalgaväljamakse	
	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp	Ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
28	1724	1684	1724	1683	1607	1493
29	1782	1744	1782	1744	1682	1517
30	1887	1764	1886	1764	1767	1554
31	1930	1836	1923	1824	1793	1602
32	1964	1876	1959	1872	1805	1590
33	1997	1929	1995	1876	1843	1579
34	2036	1853	2032	1846	1837	1560

Joonis 7. Mediaanpalga erinevused sõltuvalt vanusest ajateenistuse läbinutel võrreldes võrdlusgrupiga

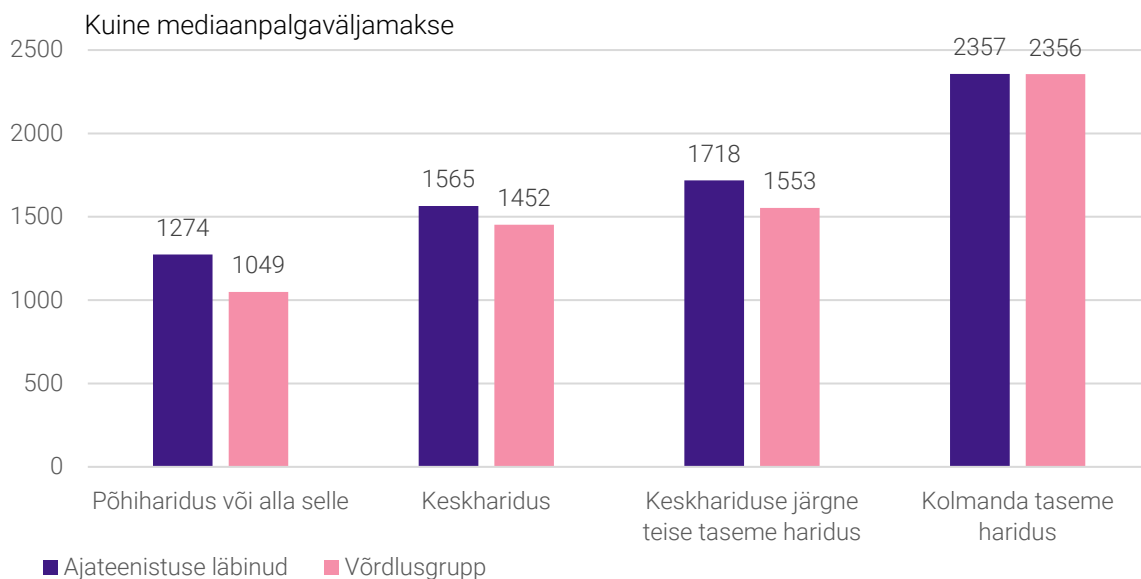
Palga suurust võib mõjutada ka see, kui palju on möödunud aega ajateenistuse lõpetamisest. Seda saab jälgida ainult ajateenistuses käinud meeste puhul. Analüüsi tulemuste järgi on kõige kõrgemat palka saavad inimesed läbinud ajateenistuse varasematel aastatel ning madalamat palka saavad need, kes on ajateenistuse läbinud viimastel aastatel enne vaatlusperioodi (vt tabel 8). Saadud tulemus on põhjendatav karjääririte üldise loogikaga: mida kauem on inimene olnud tööturul (nii vanuse kui ajateenistusest möödunud aja järgi), seda kõrgema palgaga töökohtadeni ta saab jõuda.

Tabel 8. Kuised palgaväljamaksed ajateenistuse lõpetamise aasta järgi

Ajateenistuse lõpetamise aasta	Keskmine kuine palgaväljamakse	Keskmine kuine palgaväljamakse (korrigeeritud)	Kuine mediaanpalgaväljamakse	Inimeste arv
2009 või enne	2067	2062	1909	1175
2010-2011	2053	2047	1878	3492
2012-2013	1968	1964	1801	5423
2014-2015	1847	1847	1741	5092
2016-2017	1761	1761	1629	2801
2018-2019	1645	1645	1527	557
2020-2021	1434	1434	1375	55

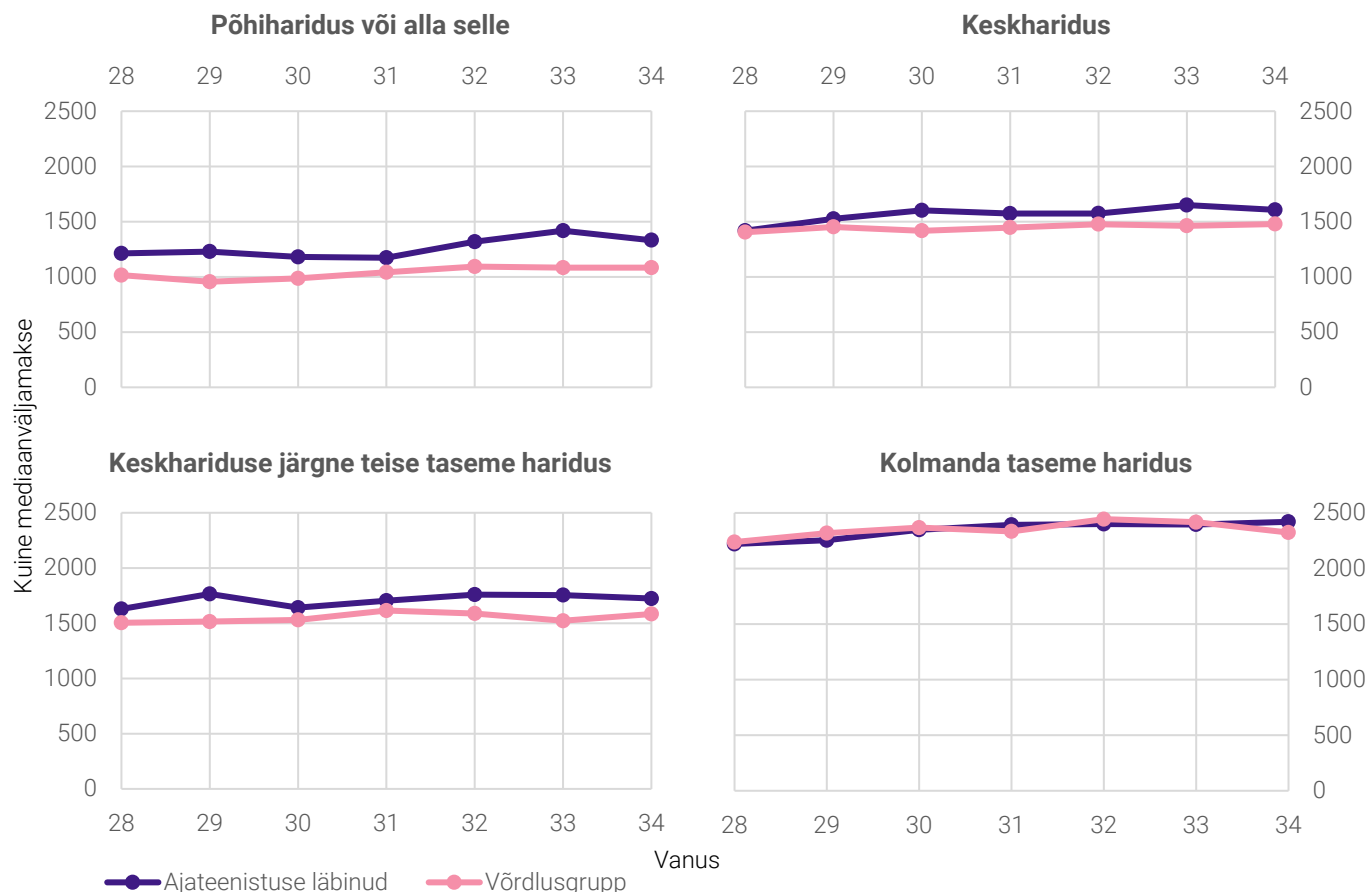
Kuna eelnevatest analüüsides selgus, et ajateenistuse läbinud on hariduslikult teistsuguse taustaga kui võrdlusgrupp, vaadatakse järgnevalt lähemalt mediaanpalgaväljamakseid haridustaseme (joonis 8) ning haridustaseme ja vanuse (joonis 9) lõikes.

Joonis 8. Kuised mediaanpalgaväljamaksed hariduse järgi

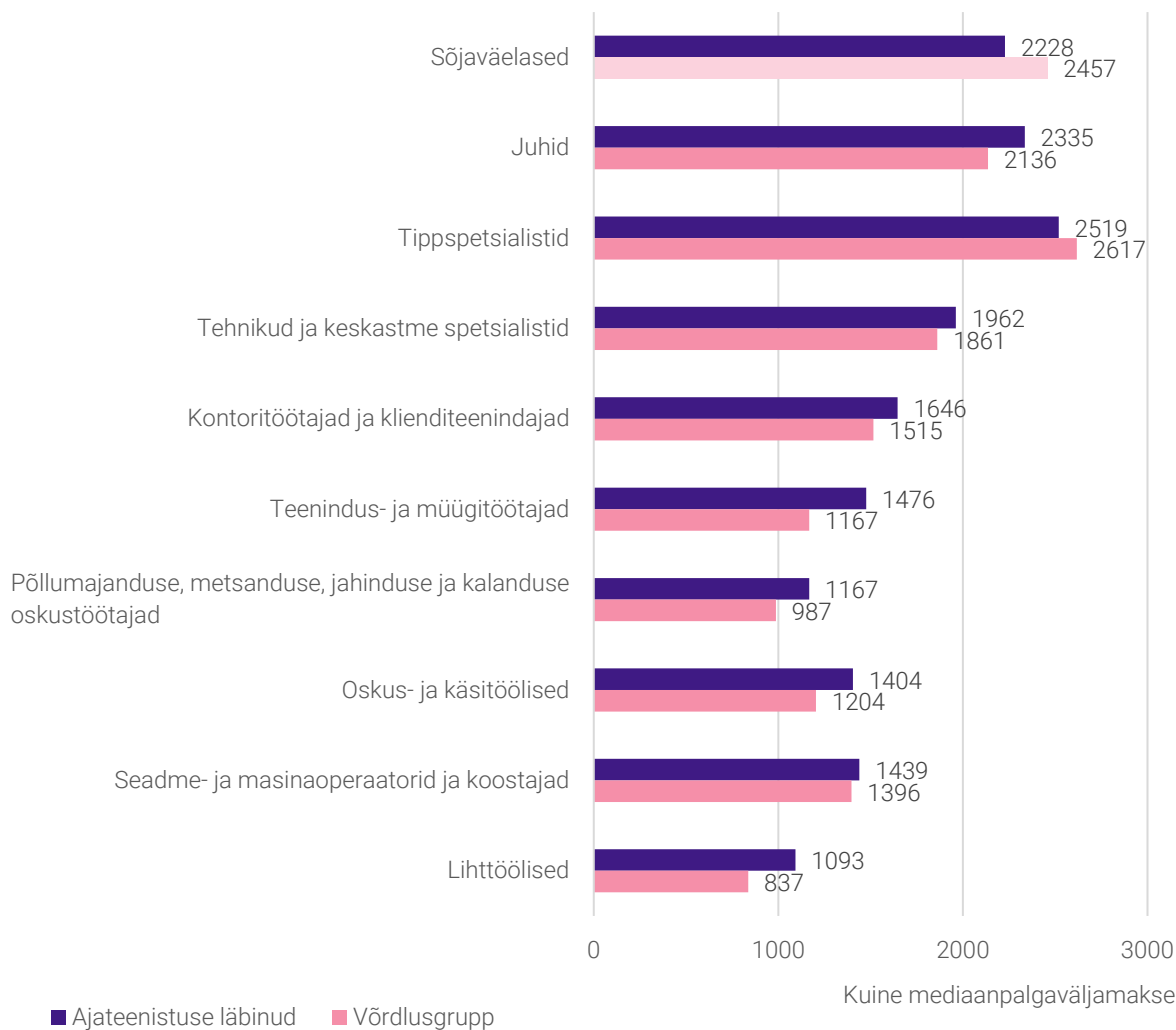
Analüüsist selgub, et ajateenistuse läbinute ning võrdlusgrupi palgaerinevused on tõesti osaliselt põhjendatavad erineva haridustasemega. Joonistelt 5 ja 6 võib näha, et kolmanda taseme haridusega (kõrgharidusega) inimeste puhul olulist erinevust palgas. Küll aga on palgaerinevused olemas madalamate haridustasemetete, eelkõige põhi- ja keskhariduse puhul. Samuti on näha, et välja toodud erinevused püsivad sõltumata vanusest.

Joonis 9. Kuised mediaanpalgaväljamaksed hariduse ja vanuse järgi

Tulemused ametirühma järgi on esitatud joonisel 10. Selgub, et palgaerinevused on võrdlusgrupi kasuks tippspetsialistide seas (sõjaväelaste võrdlusesse tuleks suhtuda ettevaatusega, sest inimeste arv võrdlusgrupis on väike). Ülejäänud ametirühmades on palgaerinevused ajateenistuse läbinute kasuks. Ametigrupi ja haridusetaseme analüüsides võib seega järeldada, et ajateenistuse läbimine tuleb kasuks just madalama sotsiaalse staatusega (haridustase, amet) meeste puhul.

Joonis 10. Kuised mediaanpalgaväljamaksed ametirühma järgi (sõjaväelaste ametirühmas on vähe neid, kes ei ole ajateenistust läbinud, seetõttu on nende väärtus joonisel näidatud heledama värviga)

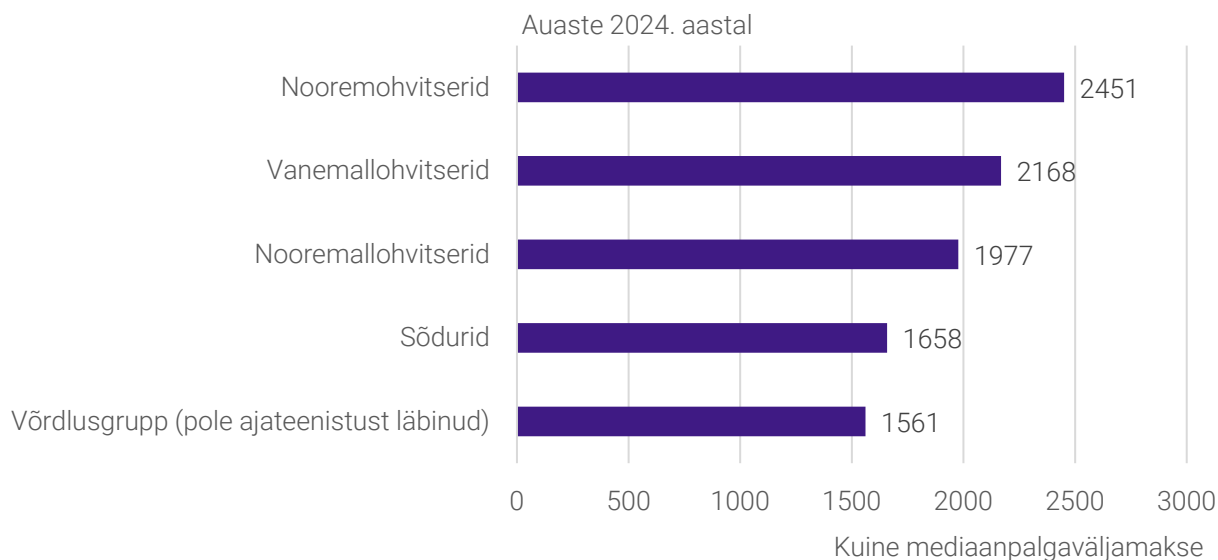
KVKR andmekoosseisust on ka näha, milline on ajateenistuse läbinud inimeste auaste päringu tegemise hetke ehk 2024. aasta kevade seisuga. 2022. aasta lõpus kehtinud auastme infot kahjuks pole, küll aga on teada, et viimase auastme andmise kuupäev on 1135 inimesel hilisem kui 2022. aasta. Siit analüüsist on välja jäetud inimesed, kelle amet 2022. aasta lõpu seisuga kuulus sõjaväelaste ametigrupi. Seega on inimeste koguarv analüüsis väiksem kui varasemates tabelites.

Selgub, et mida kõrgema auastme on inimene saavutanud, seda kõrgem on ka tema palk tsiviilelus (tabel 9 ja joonis 11). Kui sõdurite puhul on keskmine kuine brutopalgaväljamakse 1812 eurot, siis allohvitseridel jääb see keskmiselt alla 2200 euro ja nooremohvitseridel on keskmiselt 2639 eurot. Endiselt tuleb meeles pidada, et kõikide auastmete puhul ei ole tegemist 2022. aasta lõpu seisuga, st osal inimestel on hiljem toimunud auastmetes muutusi.

Tabel 9. Kuised palgaväljamaksed kehtiva auastme järgi ajateenistuse läbinud isikutel, kes ei tööta 2022. aasta lõpus sõjaväelasena

Kehtiv auaste ³ 2024	Keskmine kuine palgaväljamakse	Keskmine kuine palgaväljamakse (korrigeeritud)	Kuine mediaanpalgaväljamakse	Inimeste arv
Sõdurid	1812	1810	1658	13861
Nooremallohvitserid	2150	2142	1977	3410
Vanemallohvitserid	2165	2165	2168	120
Nooremohvitserid	2639	2638	2451	588
Võrdlusgrupp (pole ajateenistust läbinud)	1824	1811	1561	24400

Joonis 11. Kuised mediaanpalgaväljamaksed kehtiva auastme järgi ajateenistuse läbinud isikutel, kes ei tööta 2022. aasta lõpus sõjaväelasena

³ Auastmed on jagatud gruppidesse järgnevalt: sõdurid (reamees, madrus, kapral, vanemmadrus), nooremallohvitserid (nooremseersant, nooremmaat, seersant, maat, vanemseersant, vanemmaat), vanemallohvitserid (nooremveebel, veebel, vanemveebel), nooremohvitserid (lipnik, leitnant, nooremleitnant, vanemleitnant, kapten)

Teenistuskoha analüüs

Järgnevas osas analüüsitakse seda, kuidas on seotud teenistuskohat hilisema tööhõive ja palgaga. Vaadatakse eelkõige seda, kuidas on edaspidi läinud ajateenijatel, kes läbisid teenistuse küberväejuhatuses. Selleks võetakse varasema 28 aasta vanusepiirangu asemel arvesse mehed, kes on 24-aastased või vanemad ning ajateenistuse läbinud. Muud valiku tingimused (elukoht, töövõime jms) jäid eelmise osaga võrreldes samaks.

Analüüsi jäi sel viisil filtreerides 30126 meest vanuses 24-34 aastat. Nendest 27335 said töist tulu 2022. aastal.

Esmalt vaadati, kui paljudel ajateenistuse läbinutest oli viimase teenistuskohana märgitud küberväejuhatus. Vastav otsing tehti kasutades sõna „küberväejuhatus“ viimase teenistuskoha tekstiväljal. Selgus, et uuritud ajateenijate seas oli selliseid inimesi 410. Jaotus ajateenistuse lõpetamise aja järgi on esitatud tabelis 10.

Tabel 10. Küberväejuhatuses teeninute jaotus ajateenistuse lõpetamise aja järgi

Ajateenistuse lõpetamise aasta	Küberväejuhatuses teeninute arv
2018	29
2019	183
2020	112
2021	86

Küberväejuhatuses teeninud olid vanuse poolest eelpool toodud ajateenijatest nooremad, enamasti vanuses 24-27 aastat. Seetõttu on mõistlik panna lisanduv vanusepiirang võrdlusesse küberväejuhatuses ja teiste ajateenijate vahel. Sobilikuks vanuse ülempiiriks valiti 27 aastat (kaasa arvatud). Seetõttu jäävad analüüsist välja 27 inimest, kes olid küberväejuhatuses teeninud, kuid olid 2022. aasta lõpuks ületanud vanuse ülempiiri (st vanemad kui 27-aastased).

Võrdlusgrupi moodustamisel on arvesse võetud mehed, kes 2024. aasta alguse seisuga ei olnud ajateenistust läbinud. Muus osas (vanus, töövõime jne) olid tingimused samad, mis ajateenijate grupil. Siiski võib olla, et nende seas on mõned, kes hiljem ajateenistuse ikkagi läbivad. Võrdluses küberväejuhatuses kasutatakse ka siin piirangut 27 aastat ja nooremad.

Vaadeldud vanusegrupis 24-27 aastat oli 2022. aastal töist tulu saanud 84% võrdlusgrupi meestest, 93% küberväejuhatuses teeninud inimestest ning 91% ülejäänud ajateenistuse läbinud inimestest.

Tabelist 11 selgub, et küberväejuhatuses teeninud töötavad võrdlusgrupiga võrreldes pisut väiksema tõenäosusega juhi ametikohal, kuid erinevus pole suur. Võib eeldada, et kuna tegemist on pigem noorte inimestega, siis võrdlusgrupil on olnud ajateenistuse kestuse võrra kauem aega juhi ametikohale tõusmiseks.

Märkimisväärne on seegi, et küberväejuhatuses teeninutest 43% on tööl tippspetsialistina. Võrdlusgrupi puhul on nende osakaal poole väiksem. Teistest võrreldavatest gruppidest vähem on küberväejuhatuses teeninute seas lihttöölisi, oskustöölisi, seadme- ja masinaoperaatoreid ning koostajaid.

Tabel 11. Küberväejuhatuses teeninud, mujal ajateenistuse läbinud ning võrdlusgrupp (24-27a inimesed) ametirühma järgi

Ametikoha grupp	Küberväejuhatuses teeninud	Ülejäänud ajateenistuse läbinud	Võrdlusgrupp
Sõjaväelased	5%	4%	0%
Juhid	2%	3%	4%
Tippspetsialistid	43%	17%	21%
Tehnikud ja keskastme spetsialistid	19%	14%	14%
Kontoritöötajad ja klienditeenindajad	5%	8%	8%
Teenindus- ja müügitöötajad	8%	11%	10%
Oskus- ja käsitöölised ning põllumajanduse oskustöötajad	9%	23%	22%
Seadme- ja masinaoperaatorid ja koostajad	3%	12%	10%
Lihttöölised	5%	9%	11%
Inimeste arv kokku	366	8484	8772

Ettevõtte tegevusala järgi analüüsidest paistab silma, et küberväejuhatuses teeninud liiguvad edaspidi keskmisest suurema töenäosusega tööle info ja side tegevusalale. Küberväejuhatuses teeninute seas oli info ja side tegevusalal töötavate inimeste osakaal 31%, ülejäänud ajateenistuse läbinute ning võrdlusgrupi puhul oli see osakaal 13%. Keskmisest vähem oli neid aga tööstuses ja ehituses.

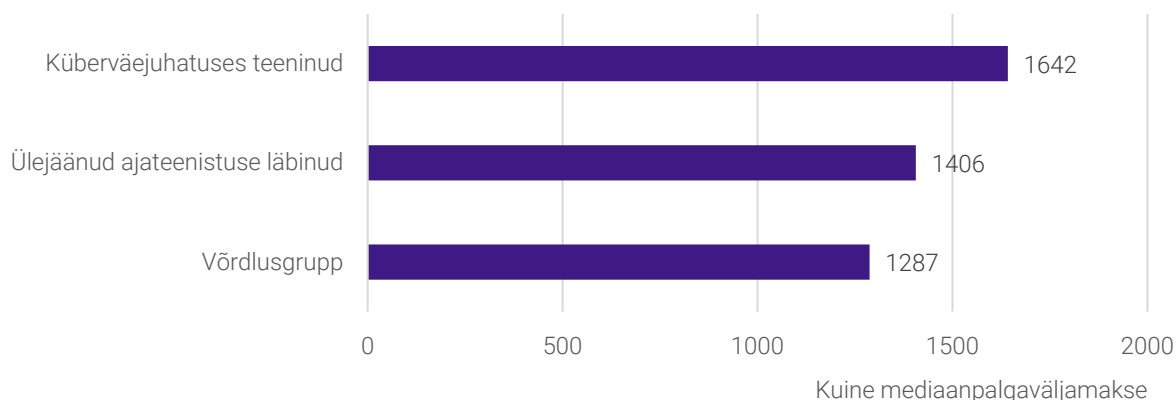
Võrreldes kuiseid palgaväljamakseid on näha, et küberväejuhatuses teeninutel on need oluliselt kõrgemad kui teistel ajateenistuse läbinutel ning ka võrdlusgrupil (tabel 12 ja joonis 12). Keskmise palga vahe on ligi 400 eurot, mediaanpalga erinevus võrreldes ajateenistuse läbinutega üle 200 euro.

Täpsemalt vaadati ka tippspetsialistina töötavate inimeste palkasid sõltuvalt ajateenistuse läbimisest. Selgus, et küberväejuhatuses teenistuse läbinud tippspetsialistide mediaanpalk on 2360 eurot, ülejäänud ajateenistuse läbinutel 1985 ning võrdlusgrupil 2100 eurot.

Tabel 12. Kuised palgaväljamaksed küberväejuhatuses teeninutel ja võrdlusgruppidel (vanuses 24-27 aastat)

Grupp	Keskmine kuine palgaväljamakse	Keskmine kuine palgaväljamakse (korrigeeritud)	Kuine mediaanpalgaväljamakse	Inimeste arv
Küberväejuhatuses teeninud	1823	1823	1642	356
Ülejäänud ajateenistuse läbinud	1464	1464	1406	8384
Võrdlusgrupp	1446	1446	1287	8601

Joonis 12. Kuised mediaanpalgaväljamaksed küberväejuhatuses teeninutel ja võrdlusgruppidel (vanuses 24-27 aastat)

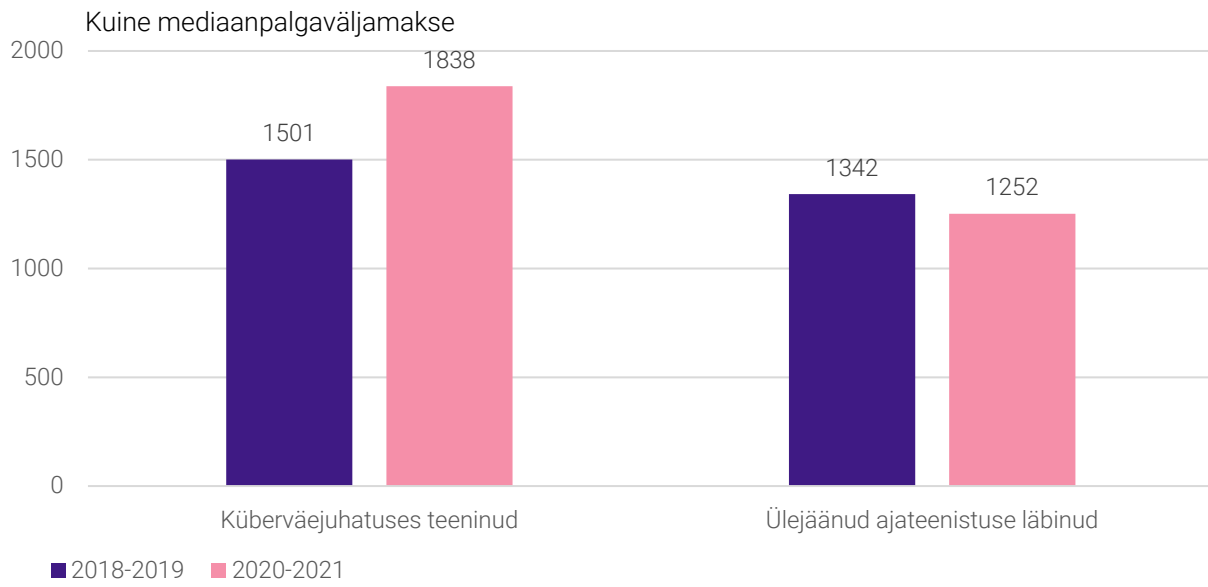

Võimalik on võrrelda küberväejuhatuses teeninuid ning ülejäänuid ka ajateenistuse lõpetamise aasta järgi. Võrdlusesse on jäetud neli aastat 2-aastaste perioodidena, vastavalt 2018-2019 ning 2020-2021. Tulemused on esitatud tabelis 13 ja joonisel 13. Näha on, et erinevate teenistusaastate puhul on tulemus küberväejuhatuse puhul veidi üllatav. Kui ülejäänud ajateenistuse läbinutel on palk seda kõrgem, mida varasem on lõpetamise aasta, siis küberväejuhatuses teeninutel on vastupidi: aastatel 2020-2021 ajateenistuse lõpetanute palk on rohkem kui kahesaja euro võrra kõrgem nende inimeste palgast, kelle teenistus lõppes aastatel 2018-2019.

Tabel 13. Kuised palgaväljamaksed küberväejuhatuses teeninutel, teistel ajateenistuse läbinutel ja võrdlusgrupil ajateenistuse lõpetamise aasta järgi (vanuses 24-27 aastat)

Grupp	Ajateenistuse lõpetamise aasta	Keskmine kuine palgaväljamakse	Keskmine kuine palgaväljamakse (korrigeeritud)	Kuine mediaanpalgaväljamakse	Inimeste arv
Küberväejuhatuses teeninud	2018-2019	1710	1710	1501	183
	2020-2021	1943	1943	1838	173
Ülejäänud ajateenistuse läbinud	2018-2019	1405	1405	1342	4059
	2020-2021	1305	1305	1252	1188
Võrdlusgrupp		1446	1446	1287	8601

Joonis 13. Kuised mediaanpalgaväljamaksed küberväejuhatustes teeninutel ja teistel ajateenistuse läbinutel ajateenistuse lõpetamise aasta järgi (vanuses 24-27 aastat)

Kokkuvõte

Käesolevas analüüsis võrreldi tööelu vaates aastatel 2006-2021 ajateenistuse läbinud mehi vanuses 28-34 aastat samas vanuses meestega, kes ei olnud ajateenistust läbinud. Vaadati Eesti residentide ning mehi, kelle peamine tegevus ei olnud õppimine, kellele polnud määratud puuet või töövõimetust. Analüüsi käigus jõuti järgmistele peamistele tulemustele:

- 1) ajateenistuse läbinud on vanuses 28-34 aastat veidi kõrgema haridustasemega kui võrdlusgrupp;
- 2) ajateenistuse läbinute seas on võrdlusgrupist vähem töötuid või mitteaktiivseid inimesi;
- 3) ajateenistuse läbinud meeste seas on võrdlusgrupiga võrreldes rohkem neid, kes töötavad avaliku halduse ja riigikaitse tegevusalal; muude tegevusalade puhul aga suuremaid erisusi ei ilmne;
- 4) ajateenistuse läbinute seas rohkem neid, kes töötavad sõjaväelistes ametites (tulenevalt sõjaväelistes ametites töötamiseks esitatud nõuetele); pisut vähem on ajateenistuse läbinute seas juhte, lihttöölisi ning oskus- ja käsitöölisi;
- 5) keskmine kuine palgaväljamakse aastal 2022 oli ajateenistuse läbinutel mõnevõrra kõrgem kui võrdlusgrupil, vastavalt 1915 ja 1824 eurot (bruto); erinevus on ühes kuus küll alla 100 euro, aasta peale kokku teeb see siiski rohkem kui 1000 eurot;
- 6) palgaväljamaksete mediaani puhul oli erinevus suurem kui keskmise puhul – ajateenistuse läbinud teenisid kuus ca 200 eurot rohkem;
- 7) alla 30-aastastel isikutel on palgavadhed ajateenistuse läbinute ja võrdlusgrupi vahel veel väiksemad; suuremad erinevused hakkavad nii keskmise kui mediaanpalga puhul silma paistma alates 30. eluaastast. Näiteks 34-aastaste seas on keskmise palgaväljamakse vahe juba ligi 200 eurot ning palgaväljamaksete mediaanide vahe ligi 300 eurot;
- 8) ajateenistuse läbinute ning võrdlusgrupi palgaerinevused on osaliselt taandatavad hariduserinevustele, kuid kõrgharidusega inimeste palkade puhul ajateenistuse läbimine suurt mõju ei avalda; küll aga on palgaerinevused olemas madalamate haridustasemetega puhul, eelkõige põhi- ja keskkhariduse puhul;
- 9) ametigrupi ja hariduse analüüsist võib seega järeldada, et ajateenistuse läbimine tuleb palga vaates kasuks just madalama sotsiaalse staatusega (haridustase, amet) meestele;
- 10) mida kõrgema sõjaväelise auastme on inimene saavutanud (2024. aastaks), seda kõrgem on ka tema palk (vaatlusaasta on 2022). Selle tulemuse puhul tuleb meeles pidada vaatlusperioodide erinevust;
- 11) eraldi vanusepiiranguga (24-27 aastat) viidi läbi küberväejuhatuses teeninud ajateenijate analüüs ning neid võrreldi teistes väeosades ajateenistuse läbinutega ja ajateenistust mitteläbinutega samas vanusegrupis;
- 12) küberväejuhatuses teeninutest on 43% tööl tippspetsialistina, võrdlusgrupi puhul on nende osakaal poole väiksem; teistest võrreldavatest gruppidest vähem on küberväejuhatuses teeninute seas lihttöölisi, oskustöölisi, seadme- ja masinaoperaatoreid ning koostajaid;
- 13) küberväejuhatuses teeninud liiguvad edaspidi keskmisest suurema tõenäosusega tööle info ja side tegevusalale;
- 14) küberväejuhatuses teeninute keskmine kuine palgaväljamakse on kõrgem nii võrreldes teistes väeosades teeninutega, kui ka ajateenistust mitteläbinutega;
- 15) keskmine kuine brutopalgaväljamakse 2022. aastal oli küberväejuhatuses teeninutel 1823 eurot, mediaanväljamakse 1642 eurot. Mujal ajateenistuse läbinud inimestel (vanuses 24-27 aastat) oli keskmine kuine brutoväljamakse 1465 ning võrdlusgrupil 1446 eurot.